

NN Kommune
Att: Sagsbehandler NN

Dato: 18-02-2026
Enhed: Center for Demokrati og
Forvaltningsret - Kommunalret
Sagsbeh.: Signe Grandt Adersen
Koordineret med:
Sagsnr.: 2026 - 964
Dok. nr.: 4579947

Notat om begrebet "umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde" efter § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse

NN Kommune har den 28. januar 2026 henvendt sig til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedrørende rækkevidden af § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse. Kommunen spørger, hvilket ansættelsesniveau der udløser inhabilitet efter bestemmelsen, og i den forbindelse konkret om:

1. Hvorvidt det alene er ansættelse som øverste ansvarlige (direktøren) for de sagsområder, der henhører under udvalget, der udløser inhabilitet efter § 29, stk. 2, litra a?
2. Om en ansættelse på niveauet under direktøren af de hensyn, der er anført som baggrunden for de generelle habilitetsregler i bemærkningerne til lov nr. 729 af 2. december 1989, kan føre til inhabilitet, selvom vedkommende ikke er stedfortræder for direktøren, eller om en sådan ansættelse alene vil kunne henføres til § 29, stk. 2, litra b, i lov om kommunernes styrelse?
3. Om en ansættelse på flere niveauer under direktøren efter omstændighederne vil kunne føre til inhabilitet efter § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse grundet de i spørgsmål nr. 2 anførte lovbemærkninger, herunder en ansættelse i en administrativ ledende stilling med personale-, drifts- og budgetansvar for et større antal kommunale institutioner, hvor ansvar (herunder tilsynspligten) henhører under det pågældende udvalg, eller om en sådan ansættelse vil skulle henføres til litra b?

Det bemærkes, at sondringen mellem, hvorvidt en ansat over for et udvalg er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde, henholdsvis hvorvidt en ansat i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for et forvaltningsområde, der henhører under et udvalg, i praksis navnlig vil kunne blive relevant i følgende tilfælde:

1. I forbindelse med vurderingen af, hvorvidt medlemskab af økonomiudvalget er udelukket for ansatte inden for et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde efter § 29, stk. 3, litra c, i lov om kommunernes styrelse.
2. Hvorvidt der foreligger ægtefælleinhabilitet, jf. § 29, stk. 5, litra a-c, for så vidt angår medlemskab af stående udvalg, økonomiudvalget for så vidt angår ansatte inden for et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde, magistraten for så vidt angår ansatte under en af de andre magistratsafdelinger, jf. § 64 i lov om kommunernes styrelse, eller i forhold til hvervet som formand for et stående udvalg i

en kommune, der styres efter reglerne i § 64 a, for så vidt angår ansatte under et af de andre stående udvalg.

1. Retsgrundlag

1.1. Lov om kommunernes styrelse

§ 29, stk. 2-5, i lov om kommunernes styrelse fastsætter regler om, hvornår en kommunalt ansat som følge af generel inhabilitet er udelukket fra medlemskab af stående udvalg, økonomiudvalget og magistraten, jf. § 64 i lov om kommunernes styrelse, og fra hvervet som formand for et stående udvalg i en kommune, der styres efter reglerne i § 64 a i lov om kommunernes styrelse.

Bestemmelserne har følgende ordlyd:

”§ 29.

Stk. 1. ---

Stk. 2. Medlemskab af et stående udvalg er udelukket for

- a) ansatte, der over for udvalget er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et forvaltningsområde, og disses stedfortrædere og*
- b) ansatte, der i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for et forvaltningsområde, der henhører under udvalget.*

Stk. 3. Medlemskab af økonomiudvalget er udelukket for

- a) ansatte i den del af den kommunale forvaltning, som varetager administrationen af de sagområder, der i medfør af § 18, stk. 3, og kapitel V er henlagt under økonomiudvalget,*
- b) ansatte, der er umiddelbart ansvarlige for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for andre forvaltningsområder, som forestås af økonomiudvalget, og*
- c) ansatte, der er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde.*

Stk. 4. Ingen, der er ansat i kommunen, kan være medlem af magistraten, jf. § 64, eller formand for et stående udvalg i en kommune, der styres efter reglerne i § 64 a.

Stk. 5. Ingen, der lever i ægteskab eller i et forhold, der kan sidestilles med ægteskab, med en person, der er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem af

- a) et stående udvalg, hvis den ansatte i medfør af stk. 2, litra a, er udelukket fra medlemskab af udvalget,*
- b) økonomiudvalget, hvis den ansatte er umiddelbart ansvarlig for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for økonomiudvalgets forvaltningsområde eller er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde,*
- c) magistraten, jf. § 64, eller formand for et stående udvalg i en kommune, der styres efter reglerne i § 64 a, hvis den ansatte er umiddelbart ansvarlig for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for forvaltningsområdet i den afdeling, der forestås af den pågældende, eller er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et under en af de andre afdelinger hørende forvaltningsområde.”*

Bestemmelsen om generel inhabilitet for så vidt angår stående udvalg, jf. § 29, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 729 af 2. december 1989 om ændring af de kommunale styrelseslove (Faste vederlag, kommunalt ansattes medlemskab af udvalg).

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget er baggrunden for generelle inhabilitetsregler overordnet beskrevet, jf. Folketingstidende 1989-90, L 37 som fremsat, tillæg A, spalte 1133f, hvoraf der fremgår følgende:

"Baggrunden for de generelle habilitetsregler er bl.a., at en person ikke bør være medlem af et udvalg, hvis den pågældende hyppigt vil være afskåret fra at deltage i sagernes behandling på grund af konkret inhabilitet. [...]

Andre hensyn kan imidlertid begrunde, at en person bør være afskåret fra medlemskab af udvalg. De gældende habilitetskrav er således i første række begrundet i hensynet til forvaltningens effektivitet og hensynet til borgernes tillid til den kommunale forvaltning. Den kommunalt ansatte bør ikke samtidig som udvalgsmedlem have tilsyn og kontrol med sin egen tjenstlige virksomhed. Hvis en ansat over for udvalget er ansvarlig for et forvaltningsområde eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for udvalgets sagsområder, bør den pågældende ikke tillige som udvalgsmedlem føre tilsyn med opgavevaretagelsen eller tage stilling til egne indstillinger i sagerne."

Af bemærkningerne til § 29, stk. 2, der fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 729 af 2. december 1989, fremgår følgende om kredsen af udelukkede ansatte, jf. Folketingstidende 1989-90, L 37 som fremsat, tillæg A, spalte 1139f:

"Formålet med de foreslåede bestemmelser er at opnå, at kommunalt ansatte alene afskæres fra medlemskab af et stående udvalg i de tilfælde, hvor de pågældendes opgaver og funktioner gør det påkrævet for at sikre forvaltningens effektivitet og borgernes tillid til den kommunale forvaltning.

Efter bestemmelsen i litra a vil ansatte, der over for et udvalg er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et forvaltningsområde, være afskåret fra medlemskab af udvalget. Herudover omfatter bestemmelsen også ansatte, der - efter organisations- og kompetencefordelingsplaner, stillingsbeskrivelser m.v. - er stedfortrædere for de pågældende tjenestegrekschefer inden for de sagsområder, der henhører under udvalget.

Efter bestemmelsen i litra b er ansatte, der i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for udvalgets sagsområder, afskåret fra medlemskab af udvalget. Afgrænsningen af, hvilke kommunalt ansatte der er udelukket efter denne bestemmelse, må bero på en konkret vurdering af indholdet af de funktioner, der er tillagt de pågældende.

Da den enkelte kommunalbestyrelse selv bestemmer, hvordan dens administration skal indrettes, herunder hvilke funktioner og stillingsbetegnelser dens ansatte skal have, kan man ved afgrænsningen ikke alene lægge vægt på stillingsbetegnelsen. Man må lægge vægt på de beføjelser, der i henhold til organisations- og kompetencefordelingsplaner, stillingsbeskrivelser m.v. er tillagt den pågældende. Det afgørende vil være, om den ansatte har et dagligt ledelsesansvar og selvstændigt leder et personale. Stillingens lønmæssige placering vil tillige kunne være et vejledende moment.

I forhold til de gældende regler betyder den foreslåede ændring, at institutionspersonale, bortset fra lederen af institutionen og andre med ledende administrative funktioner, f.eks. administrerende overlæger på sygehuse, ikke længere vil være afskåret fra medlemskab af det udvalg, som institutionen henhører under.

Som eksempler på ansatte i (central)forvaltningen, der udelukkes fra medlemskab af vedkommende udvalg efter bestemmelsen i litra b, kan nævnes sekretariatsledere, afdelingsledere, kontorchefer, ledende hjemmesygeplejersker og andre med selvstændigt personaleansvar."

Om kredsen af udelukkede ansatte efter § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse fremgår endvidere følgende af Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 80:

"§ 29, stk. 2, litra a, omfatter tjenestegrekschefer inden for de sagsområder, der hører under udvalget (f.eks. socialdirektør og teknisk direktør) og disses stedfortrædere."

Om kredsen af udelukkede ansatte efter § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse fremgår endvidere følgende af Hans B. Thomsen m.fl., Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udg., 2022, s. 529:

"Ved ansatte, der over for et udvalg er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et forvaltningsområde, og disses stedfortrædere, jf. stk. 2, litra a, forstås tjenestegrenschefer inden for de sagsområder, der er underlagt udvalget, og ansatte, som i henhold til praksis, stillingsbeskrivelse eller kompetencefordelingsplan er stedfortrædere for tjenestegrenscheferne."

For så vidt angår medlemskab af økonomiudvalget fremgår følgende om begrebet »umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde«, jf. § 29, stk. 3, litra b og c, i lov om kommunernes styrelse, som indsat ved lov nr. 277 af 8. juni 1977, af bemærkningerne til bestemmelserne, jf. Folketingstidende 1976-77 (2. samling), Tillæg A, L 45 som fremsat, spalte 892f:

"ad b) Bestemmelsen omfatter tjenestegrenschefer og andre ansatte, der er ansvarlige for ledelsen af sagsområder, der er henlagt under økonomiudvalget, uden at sagsområdet falder ind under økonomiudvalgets direkte lovbestemte forvaltningsopgaver, f. eks. skattevæsen og folkeregister. Afgrænsningen af, hvilke ansatte i folkeregister, skattevæsen m. v., der er udelukket fra medlemskab af økonomiudvalget, må bero på en vurdering af indholdet af de funktioner, der er henlagt til de pågældende. Et vejledende moment af væsentlig betydning vil være stillingens lønmæssige placering.

ad c) Bestemmelsen omfatter tjenestegrenschefer fra de under de stående udvalg hørende forvaltningsområder."

For så vidt angår ægtefælleinhabilitet m.v. fremgår følgende om begrebet »umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde«, jf. § 29, stk. 5, litra a, i lov om kommunernes styrelse, af bemærkningerne til bestemmelsen, som indsat ved lov nr. 124 af 25. marts 1983, jf. Folketingstidende 1982-93, L 70 som fremsat, tillæg A, spalte 1445:

"ad a) Medlemskab af et stående udvalg er udelukket, hvis ægtefællen eller samleveren »er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af udvalgets forvaltningsområde«, dvs. er forvaltningsgrenchef. Som eksempler på forvaltningsgrenchefer kan nævnes socialinspektører, skoledirektører og stadsingeniører. [...]"

Regler om ægtefælleinhabilitet i forbindelse med medlemskab af kommunale udvalg m.v. blev indført i den skrevne lovgivning ved lov nr. 124 af 25. marts 1983 om ændring af de kommunale styrelseslove (Ægtefælleinhabilitet m.v.) og senere ændret ved lov nr. 729 af 2. december 1989. Bestemmelsen blev på dette tidspunkt indsat som § 29, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse.

Om formålet med lov nr. 124 af 25. marts 1983 fremgår følgende af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1982-82, L 70 som fremsat, tillæg A, spalte 1443:

"Formålet med lovforslaget er bl.a. at lempe reglerne for, hvornår ægtefæller eller samlevere til kommunalt ansatte kan være medlem af de stående udvalg og økonomiudvalget i en kommune.

Samfundsudviklingen har medført, at ægtefæller i dag snarere betragtes som selvstændige individer end som dele af en familie. De behøver således ikke at have sammenfaldende opfattelser af politiske eller andre spørgsmål. Denne opfattelse fører til,

at det i lovgivningen vil være rimeligt i højere grad end hidtil at sondre mellem ægtefællernes interesser.

Hertil kommer endvidere et ønske om, at ikke for mange mennesker afskæres fra at deltage i det kommunalpolitiske arbejde som udvalgsmedlemmer.

[...]

Efter indenrigsministeriets nuværende praksis, baseret på den ovenfor nævnte retsgrundsætning, er ægtefæller og samleverer til kommunalt ansatte afskåret fra medlemskab af de stående udvalg og økonomiudvalget i samme omfang som den kommunalt ansatte selv. Denne opfattelse er begrundet med, at ægtefællen eller samleveren vil identificere sig med den kommunalt ansattes interesser. En ændring af gældende ret for ægtefælle- og samleversituationen må - uanset at denne ikke hviler på skreven ret - kræve lovgivning.

Lovforslaget tilsigter at bringe retstilstanden i overensstemmelse med den stedfundne samfundsudvikling, idet der foretages en afvejning af hensynet til ægtefællen og samleveren som en selvstændig person og de hensyn, der bærer de udtrykkelige regler i § 29, stk. 2 og 3. Der er endvidere ved lovforslaget taget hensyn til, at den gældende retstilstand har vist sig at medføre vanskeligheder i adskillige kommuner."

Om ægtefælleinhabilitet m.v. fremgår endvidere følgende af Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81:

"Det er ikke kun en persons egen ansættelse, der kan begrænse adgangen til medlemskab af et udvalg. Reglerne om »ægtefælleinhabilitet« i § 29, stk. 5, gælder for den, der lever i ægteskab eller i et forhold, der kan sidestilles med ægteskab, med en person, der er ansat af kommunalbestyrelsen. Ægtefælleinhabilitetsreglerne er dog væsentligt lempeligere for ægtefællen/samleveren end for den ansatte selv. Dette forekommer velbegrundet i relation til de anførte generelle inhabilitetsregler. Ved speciel inhabilitet må der derimod ofte foretages fuld identifikation. Dette gælder i hvert fald, hvor der foreligger personlige eller økonomiske interesser, jf. forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 2."

1.2. Den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet

Ud over reglerne i lov om kommunernes styrelse kan et kommunalbestyrelsesmedlem være afskåret fra at beklæde et kommunalt hverv som følge af den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet.

Følgende fremgår om den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet af Hans B. Thomsen m.fl.: Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udg., 2022, s. 531:

"Den kommunale styrelseslov angiver ikke udtømmende de tilfælde, hvor generelle inhabilitetssynspunkter er til hinder for medlemskab af kommunale udvalg. Forvaltningsloven indeholder heller ikke regler om, hvornår en person er generel inhabil og dermed afskåret fra at beklæde et offentligt hverv, idet loven alene indeholder bestemmelser om, hvornår en person er speciel inhabil og dermed afskåret fra at deltage i en sags behandling. Bestemmelserne i forvaltningsloven indeholder dog en forudsætning om, at man ved udnævnelse eller beskikkelse af personer til at beklæde stillinger eller hverv inden for den offentlige forvaltning tilstræber at undgå at udpege nogen, for hvis vedkommende det på forhånd må formodes, at der jævnligt vil opstå tilfælde af inhabilitet. Ud fra disse hensyn må der ved bedømmelsen af, om der foreligger generel inhabilitet, lægges vægt på hyppigheden af den forventelige specielle inhabilitet, men afgørelsen af spørgsmålet kan dog ikke udelukkende træffes på grundlag af et sådant kvantitativt kriterium. Der skal ikke alene lægges vægt på det relative antal sager, hvori den pågældende har været inhabil, men også på disse sagers betydning. Se bl.a. de i afsnit 4

under stk. 1 nævnte domme, ombudsmandsudtalelser og ministerielle skrivelser vedrørende spørgsmål om generel inhabilitet på grund af forretningsmæssige forbindelser med kommunen.

Om generel inhabilitet for kommunalt ansatte uden for de tilfælde, der er omfattet af § 29 i lov om kommunernes styrelse, fremgår endvidere følgende af Niels Fenger: Forvaltningsloven med kommentarer, 2. udg., 2021, s. 166:

”De nævnte bestemmelser i styrelseslovens § 29, stk. 2-5, angiver en række tilfælde, hvorefter enten vedkommendes egen eller en ægtefælles ansættelse i kommunen er til hinder for medlemskab af kommunale udvalg. Bestemmelserne er ikke udtømmende. Uden for deres anvendelsesområde vil inhabilitet dog kun kunne indtræde i ganske særlige omstændigheder, hvor det kan konstateres, at kommunalbestyrelsesmedlemmet hyppigt vil være inhabil ved behandling af sager i det pågældende udvalg. Det forhold, at en kommunalt ansat i en afgrænset periode vil være inhabil ved behandlingen af et større antal udvalgs-sager, vil normalt ikke medføre generel inhabilitet. Det samme gælder formandskabet, om end der her også må lægges vægt på udvalgets funktionsdygtighed m.v., jf. Indenrigsministeriets afgørelser og udtalelser 1994, s. 15.”

Om retsgrundsætningen om generel inhabilitet fremgår følgende af Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 78:

1.4. Negative habilitetskrav

Ud over de positive krav med hensyn til alder, kvalifikationer mv., som må stilles til den, der udpeges til en stilling eller et hverv, vil det i nogle tilfælde også være nødvendigt at opstille yderligere krav for at undgå, at den, der udpeges, ved udøvelsen af hvervet til stadighed eller ofte må træde tilbage på grund af særlige interessekonflikter. Et tilsvarende problem kan forekomme, hvor konflikten, selv om den ikke vil forekomme særligt hyppigt, dog vil foreligge i sager, som må betegnes som særligt vægtige inden for det pågældende organs kompetenceområde. [...]

Om generel inhabilitet for kommunalt ansatte uden for de tilfælde, der er omfattet af § 29 i lov om kommunernes styrelse, fremgår endvidere følgende af Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81:

”De nævnte regler i kommunestyrelseslovens § 29 er ikke udtømmende. Der kan forekomme tilfælde, hvor der ud fra de ovenfor (afsnit 1.4 indledningen) nævnte synspunkter må være tilsvarende betænkeligheder ved at udpege den pågældende til medlem af udvalget, som inden for det lovregulerede område. Til eksempel vil lederen af et plejehjem, som er en selvejende institution, som kommunen har overenskomst med, formentlig være afskåret fra medlemskab af det pågældende stående udvalg, selv om den pågældende ikke er ansat af kommunalbestyrelsen. Et andet eksempel på, at reglerne i § 29 ikke er udtømmende, kan være, at andre nære forhold end de i § 29, stk. 5, nævnte også i et vist omfang må kunne afskære fra medlemskab af udvalg. Som eksempel kunne nævnes, at pågældendes søn eller datter er forvaltningschef under det pågældende udvalg. Der skal dog foreligge ganske særlige omstændigheder, for at en kommunalt ansat kan anses for generelt inhabil i et kommunalt udvalg, uden for de tilfælde der er angivet i § 29 – især at der hyppigt må forventes speciel inhabilitet.”

I en sag vedrørende en skolekonsulent, der var valgt til formand for kommunens kultur- og familieudvalg, og som ikke var omfattet af kredsens af udelukkede kommunalt ansatte efter § 29 i lov om kommunernes styrelse, udtalte det

daværende Indenrigsministerium i skrivelse af 2. juni 1994 (Resumébasen 94.2.2.) følgende:

"Den kommunale styrelseslovs § 29 angiver ikke udtømmende de tilfælde, hvor generelle habilitetssynspunkter er til hinder for medlemskab af kommunale udvalg. Det må dog antages, at der skal foreligge ganske særlige omstændigheder for, at en kommunalt ansat kan anses for generelt inhabil i et kommunalt udvalg uden for de tilfælde, der er angivet i § 29. Baggrunden herfor er, at reglerne i § 29 er udtryk for de almindelige regler om generel inhabilitet og derfor som udgangspunkt må antages at omfatte de tilfælde, hvor kommunalt ansatte må anses for at være udelukket fra medlemskab af kommunale udvalg som følge af generel inhabilitet.

Det skal i denne forbindelse endvidere bemærkes, at uden for de klare tilfælde, hvor risikoen for misbrug er betragtelig, er det lovgivningsmagts opgave at foretage afvejningen af de hensyn, der taler for og imod generel inhabilitet. På ulovbestemt grundlag skal inhabilitetsbetragtninger fremføres med varsomhed uden for den specielle inhabilitets område, jf. UfR 1981, side 637 H, og kommentaren til dommen i UfR 1982 B, side 2.

Uden for de tilfælde, der er omfattet af styrelseslovens regler i § 29 om generel inhabilitet, må det således være en forudsætning for at erklære en person generelt inhabil, at det kan konstateres, at vedkommende hyppigt vil være inhabil ved behandlingen af sager i det pågældende udvalg. Det forhold, at en kommunalt ansat i en afgrænset periode - på grund af indholdet af forventede sager i udvalget - vil være inhabil ved behandlingen af et større antal udvalgssager, vil derfor normalt ikke kunne medføre, at vedkommende er afskåret fra medlemskab af det pågældende udvalg. Det samme må antages at gælde for så vidt angår formandskabet i udvalget, om end der dog i denne inhabilitetsvurdering også må lægges en vis vægt på rent praktiske hensyn til organets funktionsdygtighed og det besvær, som kan være forbundet med en substitution.

De forhold, der kan medføre til, at en kommunalt ansat må anses for at være udelukket fra medlemskab af et udvalg, må efter Indenrigsministeriets opfattelse normalt have en tilknytning til den ansattes stilling og funktion, således at der er tale om en mere objektiv, konstaterbar uforenelighed mellem den pågældendes ansættelsesforhold i kommunen og varetagelsen af udvalgshvervet. Som eksempel på sådanne tilfælde, hvor den kommunalt ansatte funktionelt indtager en særlig stilling over for udvalget - uden at være omfattet af inhabilitetsreglerne i styrelseslovens § 29 - kan nævnes tilfælde, hvor den kommunalt ansatte over for udvalget foretager indstilling i alle sager inden for et større område."

2. Vurdering

2.1. Det fremgår af bemærkningerne til både § 29, stk. 2, litra a, § 29, stk. 3, litra c, og § 29, stk. 5, litra a, i lov om kommunernes styrelse, at der med begrebet »umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et forvaltningsområde» sigtes til tjenestegrenschefer. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 1989-90, L 37 som fremsat, tillæg A, spalte 1139f og Folketingstidende 1976-77 (2. samling), Tillæg A, L 45 som fremsat, spalte 892f, som citeret under dette notats pkt. 1.1.

Af bemærkningerne til lov nr. 124 af 25. marts 1983 fremgår det, at ansatte, der er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af udvalgets forvaltningsområde, er forvaltningsgrenschefer, og som eksempel herpå nævnes socialinspektør, skoledirektør og stadsingeniør, jf. Folketingstidende 1982-93, L 70 som fremsat, tillæg A, spalte 1445, som citeret under dette notats pkt. 1.1.

Med »tjenestegremschef« og »forvaltningsgremschef« må der i forhold til § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse forstås ansatte, der udfører funktioner som fagdirektører inden for udvalgets sagsområde. Der henvises i den forbindelse til Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 80, som citeret under dette notats pkt. 1.1., hvor der som eksempel nævnes socialdirektøren og teknisk direktør.

En fagdirektør inden for et udvalgs sagsområde, der over for udvalget er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af sit sagsområde, vil således være udelukket fra medlemskab af det pågældende udvalg efter reglerne i § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse.

Stedfortrædere for en ansat, der over for udvalget er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et sagsområde, der henhører under udvalget, vil også være omfattet af § 29, stk. 2, litra a. Det vil således omfatte stedfortræderen for en fagdirektør inden for udvalgets sagsområde.

Ansatte, som ikke udfører en funktion som tjenestegremschef, men som i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for et forvaltningsområde, der henhører under udvalget, vil derimod være omfattet af § 29, stk. 2, litra b, i lov om kommunernes styrelse.

Det bemærkes, at lov om kommunernes styrelse ikke indeholder regler om indretningen af den kommunale forvaltning i udvalgsstyrede kommuner. Det er således heller ikke et krav, at der for hvert udvalg skal være én fagdirektør med det ledelsesmæssige ansvar for hele det forvaltningsområde, der henhører under udvalget.

Det afgørende for, om en kommunalt ansat er omfattet af § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse, må således være selve stillingens funktion. Dvs. om den ansatte over for udvalget er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et sagsområde, der henhører under udvalget. Stillingens betegnelse og lønmæssige placering vil således heller ikke alene være afgørende, men det må kunne være et væsentligt vejledende moment. Der henvises i den forbindelse til Folketingstidende 1989-90, L 37 som fremsat, tillæg A, spalte 1139f, og Folketingstidende 1976-77 (2. samling), Tillæg A, L 45 som fremsat, spalte 892f, som citeret under dette notats pkt. 1.1.

Dette indebærer efter ministeriets opfattelse, at i de tilfælde, hvor en ansat ikke er en tjenestegremschef, der over for udvalget er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et sagsområde, der henhører under udvalget, men er ansat i en chefstilling på niveauet under tjenestegremschefen, vil den ansatte i udgangspunktet ikke være omfattet af § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse, men i stedet af § 29, stk. 2, litra b, medmindre den ansatte fungerer som stedfortræder for tjenestegremschefen.

Tilsvarende vil ansatte i øvrige administrative ledende stillinger på flere niveauer under tjenestegremschefen, der har personale-, drifts- og budgetansvar for et større antal kommunale institutioner, hvor ansvar (herunder tilsynspligten) henhører under det pågældende udvalg, i udgangspunktet ikke være omfattet af § 29, stk. 2, litra a, i lov om kommunernes styrelse, men i stedet af § 29, stk. 2, litra b.

Se dog nedenfor om den uskrevede retsgrundsætning om generel inhabilitet.

2.2. § 29 i lov om kommunernes styrelse angiver ikke udtømmende de tilfælde, hvor generelle inhabilitetssynspunkter er til hinder for medlemskab af kommunale udvalg m.v.

Forvaltningslovens bestemmelser om speciel inhabilitet indeholder således en forudsætning om, at man ved udnævnelse eller beskikkelse af personer til at beklæde stillinger eller hverv inden for den offentlige forvaltning tilstræber at undgå at udpege nogen, for hvis vedkommende det på forhånd må formodes, at der jævnligt vil opstå tilfælde af speciel inhabilitet.

Ved vurderingen af, om der foreligger generel inhabilitet efter den uskrevne retsgrundsætning, må der lægges vægt på, om vedkommende som følge af sin eller sin ægtefælles eller lignendes stilling er eller kommer i en position, hvor denne hyppigt vil være afskåret fra at deltage i sagernes behandling på grund af speciel inhabilitet. Der skal i den forbindelse ikke alene lægges vægt på det relative antal sager, hvori den pågældende har været inhabil, men også på disse sagers betydning. Der henvises til Hans B. Thomsen m.fl.: Lov om kommunernes styrelse med kommentarer, 3. udg., 2022, s. 531, Niels Fenger: Forvaltningsloven med kommentarer, 2. udg., 2021, s. 163f og s. 166, Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 78, og Indenrigsministeriets skrivelse af 2. juni 1994 (Resumédatabasen 94.2.2.), som citeret under dette notats pkt. 1.2.

Det antages dog, at der skal foreligge ganske særlige omstændigheder for, at kommunal ansættelse kan føre til generel inhabilitet i forhold til medlemskab af et kommunalt udvalg uden for de tilfælde, der er angivet i § 29 i lov om kommunernes styrelse, jf. Niels Fenger: Forvaltningsloven med kommentarer, 2. udg., 2021, s. 166, Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81, og Indenrigsministeriets skrivelse af 2. juni 1994 (Resumédatabasen 94.2.2.), som citeret under dette notats pkt. 1.2.

Dette må både gælde i situationer, hvor der er tale om generel inhabilitet for så vidt angår den kommunalt ansatte selv, og situationer, hvor en person vil være generelt inhabil på baggrund af ægteskab eller ægteskabslignende forhold med en kommunalt ansat.

Som anført i Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81, som citeret under dette notats pkt. 1.2., vil sådanne særlige omstændigheder kunne indebære, at lederen af et plejehjem, som er en selvejende institution, som kommunen har overenskomst med, er afskåret fra medlemskab af det pågældende stående udvalg, selv om den pågældende ikke er ansat af kommunalbestyrelsen.

Et andet eksempel på, at reglerne i § 29 ikke er udtømmende, kan være, at andre nære forhold end de i § 29, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse nævnte også i et vist omfang må kunne afskære fra medlemskab af udvalg. Som eksempel kunne nævnes, at pågældendes søn eller datter er forvaltningschef under det pågældende udvalg, jf. Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81, som citeret under dette notats pkt. 1.2.

Som eksempel på tilfælde, hvor den kommunalt ansatte funktionelt indtager en særlig stilling over for udvalget - uden at være omfattet af inhabilitetsreglerne i § 29 i lov om kommunernes styrelse - kan nævnes tilfælde, hvor den kommunalt ansatte

over for udvalget foretager indstilling i alle sager inden for et større område, jf. Indenrigsministeriets skrivelse af 2. juni 1994 (Resumédatabasen 94.2.2.), som citeret under dette notats pkt. 1.2.

I forhold til ægtefælleinhabilitet bemærkes, at lovgiver med § 29, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse har taget specifik stilling til, at personer, der lever i ægteskab eller ægteskabslignende forhold med kommunalt ansatte, ikke skal afskæres fra medlemskab af kommunale udvalg m.v. i samme omfang som den kommunalt ansatte selv, jf. Folketingstidende 1982-82, L 70 som fremsat, tillæg A, spalte 1443f, og Søren Højgaard Mørup m.fl.: Forvaltningsret – Sagsbehandling, 9. udg., 2025, s. 81, som citeret under dette notats pkt. 1.1.

Dette forhold må skulle tillægges betydelig vægt i en vurdering af, hvorvidt der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, at kommunal ansættelse kan føre til ægtefælleinhabilitet uden for de tilfælde, der er opregnet i § 29, stk. 5, i lov om kommunernes styrelse.

I de tilfælde, hvor § 29, stk. 5, i modsætning til hvad der gælder for den kommunalt ansatte selv, alene omfatter ansatte, der over for udvalget er »umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et forvaltningsområde«, indebærer ovenstående efter ministeriets opfattelse, at ægteskab eller ægteskabslignende forhold med en ansat, der har »øvrige ledende administrative funktioner« inden for et forvaltningsområde, der henhører under udvalget, som overvejende udgangspunkt ikke vil føre til udelukkelse fra medlemskab af kommunale udvalg m.v. efter den uskrevne retsgrundsætning om generel inhabilitet.